

Mixed Art Mixed Races

Plötslig en dag var det en indier som tittade på mig i spegeln.

av Inger Jansson

Tobias Hübinette, forskare vid Mångkulturellt centrum och lärare vid Södertörns högskola som myntat begreppet transrasial erfarenhet, anser att relationen mellan ras och etnicitet kan jämföras med relationen mellan kön och sexualitet. I stället för att tala om vit eller icke-vit bör vi tala om det som han kallar för birasiala eller blandade, på samma sätt som vi använder oss av begreppet bisexuell eller transkönad, när vi talar om kön.

Numera räknas hon som svensk, men som liten var Linda Shamma Östrand inskriven som invandrare hos myndigheterna trots att hon föddes i Sverige av en svensk mamma. En kvarleva från 1930-talet och det så kallade Rasbiologiska institutet som funnits kvar långt in i modern tid.

Ända sedan hon gick på gymnasiet har Linda utgått från sig själv och sina två kulturer i sina arbeten. Sin dubbla identitet, eller sina två halva identiteter som hon uttrycker saken ibland. En slags hybriditet där hon refererar bakåt, till föräldrarna, sin palestinske pappa och sin svenska mamma, för att berätta vem hon är.

Det hybrida har hela tiden funnits närvarande i hennes verk. Kamelälgen, som den populärt kallas, är en blandning mellan två ståtliga djur som ingår i hennes båda kulturer. Hon har utmanat bilden av svensken och var man hör hemma (Cultural Tourism) genom porträtten på sig själv i traditionella palestinska kläder tillsammans med sin pappa och sin svenska mamma. I sitt examensarbete på Konstfack (*Om Oophaga vicentei x Oophaga pumilio uppkomst*) häromåret framskapade hon en ny sorts groda, en hybrid. X:et mellan de latinska namnen anger att det är en hybrid, förklarar hon för mig.

- Den har inget eget namn, bara sina föräldrars namn. På samma sätt som jag brukar beskriva var mina föräldrar kommer ifrån om jag får frågan var jag är född.

För att komma förbi problemet med dubbla kulturer/identiteter, förespråkar hon uttrycket blandade eller transrasiala. Det begrepp som myntats av Tomas Hübinette på Mångkulturellt Centrum, där hennes grodhybrid för över ställts ut.

- Ordet ras är ju så laddat i Sverige. Men själva ordet ras kanske skulle avdramatiseras om vi kunde tala om raser på samma obehindrade sätt som man gör exempelvis i England eller USA.

I USA finns sedan några år tillbaka också möjligheten att folkbokföra sig som just mixed races, alltså att man har föräldrar ur olika kulturer, men när det gäller svensk folkbokföring är man antingen eller. Något som ställer till problem för svårigheten ligger just i att behöva välja, anser Linda.

- Det finns dom som gärna vill tro att man bara kan ta det bästa ur två världar, men så enkelt är det inte.

Vem man är förstärks av ens utseende. Tomas Hübinette har i sin forskning kommit fram till att de flesta icke-vita adopterade upplever och betar sig som vita, men de uppfattas inte som vita av den vita majoritetsbefolkningen. Liksom transkönade betar de sig "fel". Detta skapar en ständigt ifrågasatt vit identifikation som producerar psykiskt våld, i likhet med hos transkönade.

Inom tekniken betraktas hybriditet som något positivt (hybridbilar till exempel) till skillnad från biologin, där hybriditet betraktas som en avart. Hybrider är oftast sterila, dock inte Linda Shamma Östrands framskapade hybrida groda som numera finns att beskåda på Akvaria tillsammans med sin avkomma.

Det handlar om att hitta ett språk, nya benämningar och begrepp, anser hon. Semantiken har därför kommit att bli ett centralt begrepp i hennes verk. Eller den ursprungliga frågan vad som händer när två parter möts? Kan de förenas och vad uppstår i så fall ur detta möte?

Linda Shamma Östrand *Oophaga vicentei x Oophaga pumilio*

I höstas inledde hon ett nytt forskningsarbete med Gävle polisdistrikt som så småningom ska mynna ut i konst. Hon har länge varit intresserad av den så kallade forenciken -

det kriminaltekniska arbetet inom polisen.

- Ända sedan slutet på 1800-talet och den victorianska eran, ligger det nästan som ett skimmer. En rätt absurd underhållningssituation kring våldsbrott.

Polisen har fått låna ett datorspel som hon håller på att utveckla tillsammans med en programmerare och hon har använt sig av polisens sotningsmetod, en teknik som används att säkerställa bevis på glas och trä. Ett delresultat kommer att redovisas i en utställning i Gävle i augusti.

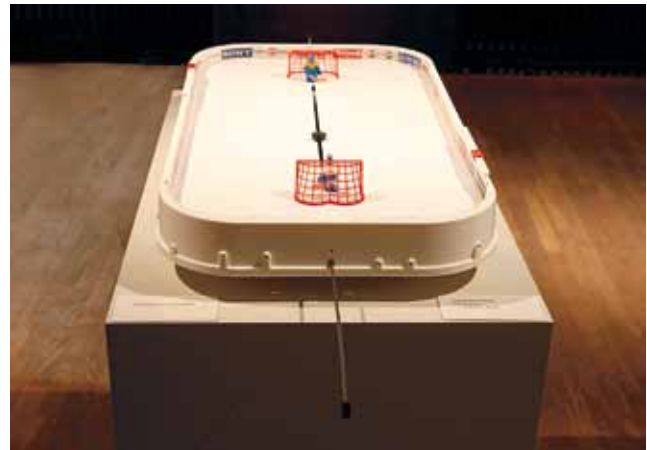
- Man penslar på ett svart pulver med en fjäder på vissa ställen för att få fram fingeravtryck och liknande och det blir oerhört påtagligt hur pappillarlinjerna framträder.

Men ännu så länge är det ett rätt fumligt närmande, säger Linda Shamma Östrand. Mycket av hennes studier av polisens tekniska undersökande av brottsplatser, går ut på att se om det överhuvudtaget är möjligt och konstruktivt att inleda ett sådant samspel.

Att det skulle finnas risk för att konsten skulle försvagas, eller att dess värden riskerar att blekna genom samarbeten av det här slaget tror hon inte man behöver oroa sig för. Hon menar att det snare är så att det finns ett värde i att manifesteras sig i relation till ett nytt fältområde.

- Det har länge funnits ett motstånd mot att låta konsten interagera och en rädsla för att den kan förlora sig själv och bli en form av stödkonstruktion. Men jag vill snarare undersöka hur konsten kan stå för sig själv.

Samarbeten innebär i regel att man tvingas konfrontera sina egna grundvalar, menar hon. Vilket gör det möjligt att synliggöra etablerade (men kanske till synes nya) konven-

Linda Shamma Östrand Hemmaplan

tioner och yrkesspecifika kvaliteter.

- När konsten är med och samverkar tycker jag det blir extra intressant eftersom den samtida konstens signifikanta värden inte alltid är så lätta att urskilja eller artikulera. Framför allt inte i relation till det övriga samhället.

Det är större sannolikhet att hans/hennes yrkesidentitet stärks av ett samarbete än att det försvagas, anser hon. Därmed inte sagt att det är oproblemiskt.

- Jag tror att det finns ett starkt motstånd hos många konstnärer, som även jag kan känna själv emellanåt, och som bottnar i en rädsla för att konsten ska bli alltför begriplig. Det finns fortfarande en slags "magisk" förtrollning kring konsten, som den samtida konstnären, i viss mån, fortfarande är beroende av. Den är inget som man vill riskera att bryta, varken som institution eller som konstnär.

Linda Shamma Östrand Cultural Tourism